

Teisteanais
Nàiseanta
2026

2026 Gàidhlig

Leughadh

Higher

Question Paper Finalised Marking Instructions

These marking instructions have been prepared by examination teams for use by Qualifications Scotland appointed markers when marking external course assessments.

The information in this document may be reproduced in support of Qualifications Scotland qualifications only on a non-commercial basis. If it is reproduced, Qualifications Scotland must be clearly acknowledged as the source. If it is to be reproduced for any other purpose, written permission must be obtained from Qualifications Scotland.

General marking principles for Gàidhlig Reading Higher

Always apply these general principles. Use them in conjunction with the detailed marking instructions, which identify the key features required in candidates' responses.

- (a) Always use positive marking. This means candidates accumulate marks for the demonstration of relevant skills, knowledge and understanding; marks are not deducted for errors or omissions.
- (b) If a candidate response does not seem to be covered by either the principles or detailed marking instructions, and you are uncertain how to assess it, you must seek guidance from your team leader.
- (c) Candidates gain marks for their understanding of the ideas of the passage, and their analysis and evaluation of the writer's use of language.
- (d) Candidates should use their own words as far as possible, unless the candidate is discussing or analysing a quotation.
- (e) Accept answers other than those in the marking instructions, as long as they are relevant and appropriate. Award marks according to the accuracy and relevance of the candidate's response.
- (f) In the final question, candidates gain marks for their ability to infer and summarise the ideas of the whole text.
- (g)
 - (i) For questions that ask simply '**Carson...**', candidates must give a brief, accurate response/name.
 - (ii) For questions that ask candidates '**Mìnich...**' or ask '**Ciamar...**', they must identify cause and effect and/or make relationships between things clear.
 - (iii) For questions that ask candidates '**Seall mar a tha...**', they must identify features of language and discuss their relationship with the ideas of the passage as a whole. Features of language might include, for example word choice, imagery, tone, sentence structure, punctuation, sound techniques.
 - (iv) For questions that ask '**Carson, nad bheachd...**', candidates must make a personal judgement based on the text and task.

Stiùiridhean Comharrachaidh

Leughadh

Ceist			Freagairt a thathar a' sùileachadh	Comharran iomlan	Stiùireadh a bharrachd
1.			A trì à: ‘a dhuine gun fheum’ - coltach ri prìosanach, chan eil luach ga chur air beatha Mhurchaidh (1) ‘dè b’ urrainn dha a dhèanamh? - Chan eil saorsa aig Murchadh dèanamh mar a thogras e fhèin (1) ‘Dh’òrdaich athair’/‘Eirich’/‘Greas ort’ - tha athair a’ toirt seachad òrdugh mar a bheireadh oifigear prìosain dha prìosanach dèanamh mar a chanas e (1) ‘feumaidh tu am bàthach a ghlanadh a-mach agus an uair sin . . .’ - coltach ri prìosanach, tha aig Murchadh ris an obair as salaiche a dhèanamh (1) tha na trì-puingean a’ nochdadh dhuinn nach tig crìoch air obair Mhurchaidh, dìreach mar nach tig crìoch air obair a’ phrìosanaich (1) ‘bhruidhinn e air ais ro thrìc roimhe seo’ - Bidh peanas ann dha mura dèan e mar a thèid iarraidh air (1)	3	

Ceist			Freagairt a thathar a' sùileachadh	Comharran iomlan	Stiùireadh a bharrachd
2.			Eisimpleirean de fhreagairtean: Bhiodh e a' cur seachad an latha na shuidhe aig uinneig an rùm-suidhe (1) B' e duine bochd a bh' ann - cha b' urrainn dha conaltradh no mòran a dhèanamh (1) Bha cuid de dhotairean a' smaoinachadh gun do rinn droch thinneas cron mòr air na òige (1)	3	
3.			Eisimpleirean de fhreagairtean: 'S e an 'saoghal beag' aig Seòras an rùm-suidhe far a bheil e gach latha agus an sealladh a th' aige a-mach air an uinneig./Tha Seòras 'air chall na shaoghal beag' - tha seo a' nochdadh dhuinn nach urrainn dha atharrachadh a thoirt air an t-suidheachadh anns a bheil e. (1) Ged a tha Murchadh le 'saoghal' gu math nas motha, uaireannan b' fheàrr leis a bhith ann an suidheachadh caillte Sheòrais ('saoghal air am bu thoigh le Murchadh tadhal aig amannan') oir gheibheadh e fois bho athair agus obair an sin. (1)	2	Airson dà chomharra, feumar togail air beatha an dithis.
4.			'Thàinig an latha nuair nach b' urrainn dha fuireach tuilleadh.' Bha Murchadh air an ìre a ruighinn far am briseadh an suidheachadh e mura faigheadh e às sa bhad. (1) 'Mionaid eile 's bhiodh e air rudeigin uabhasach a dhèanamh air athair.' Bha Murchadh cho sàraichte/feargach 's gun robh e a' fàs cunnartach - dhèanadh e fhèin 'briseadh' air athair ('s dòcha a leòn no fiù 's a mharbhadh). (1)	2	

Ceist			Freagairt a thathar a' sùileachadh	Comharran iomlan	Stiùireadh a bharrachd
5.			Tha an sgrìobhadair a' samhlachadh beatha ùr Mhurchaidh sa bhaile mhòr 'ri duine a bh' air a leigeil saor an dèidh bliadhnachan duilich, dorch a fhulang.' Tha seo a' soilleireachadh cho mòr 's a bha an diofar eadar dà shuidheachadh Mhurchaidh. (1) Tha Murchadh a' cuimhneachadh air mar a thachair 'le toileachas gun do bhris e àiste'. Tha na faclan seo a' dèanamh coimeas eadar mar a theich e bhon taigh agus mar a bhios prìosanach a' faighinn ma sgaoil bho phrìosan. (1) Shoirbhich le Murchadh le oidhirp chruaidh a dh'aindeoin an t-suidheachaidh ghlaiste às an tàinig e - 'Bha Murchadh dha-rìribh air sreap a-mach às an toll dhubh, dhomhainn san robh e.' (1)	2	
6.			Taghadh-facail: 'seasgair' - tha seo a' nochdadh dhuinn gun robh Murchadh ann an suidheachadh sàbhailte (1) Taghadh-facail: 'sunnd'/'toileachas' - tha na faclan seo a' sealltainn gun robh beatha dhòigheil, thlachdmhor aige (1) Taghadh-facail: 'Esan ag innse do dhaoine eile dè dhèanadh iad' - tha e air obair aig àrd ìre fhaighinn (1) Structar seantans: tha i a' cleachdadh liosta/trì seantansan goirid às dèidh a chèile gus cuideam a chur air mar a shoirbhich leis - 'Lèine ghlan, gheal. Airgead gu leòr. Fois.' (1)	3	(Feumar togail air an dà chuid taghadh-facail agus structar seantans.)

Ceist			Freagairt a thathar a' sùileachadh	Comharran iomlan	Stiùireadh a bharrachd
7.			‘Esan ag innse do dhaoine eile dè dhèanadh iad. Ach eu-coltach ri athair cha b’ e duine mosach a bh’ ann.’ Ged a bha suidheachadh Mhurchaidh coltach ri suidheachadh athar, bha e cudromach dha gun robh e uile-gu-lèir eadar-dhealaichte bho athair na nàdar. (1) ‘Dh’fhàs gach cuimhne den dachaigh na bu laige. Ach a-mhàin Seòrais. Dè thachair dha?’ / ‘Ged nach robh ceangal eatorra, b’ e a bhràthair.’ / ‘bha cogais Mhurchaidh ga bhuaireadh.’ - ‘S e caractar a th’ ann a tha dìleas dhan teaghlach ged nach robh ceangal ceart aige ri a bhràthair/ged a bha e air beatha ùr a dhèanamh dha fhèin sa bhaile mhòr. (1)	2	
8.			Trì à: ‘tràth sa mhadainn’ - thàinig Murchadh aig àm nuair nach biodh daoine a-muigh. (1) ‘Ruith e a làmh tarsainn fheusag throm.’ - tha e soilleir gun robh e na fhaochadh dha gum biodh fheusag ga fhalach bho dhaoine a dh’aithnicheadh e. (1) ‘Cò a dh’aithnicheadh e ’s e air atharrachadh cho mòr?’ - tha ceist gun fhreagairt a’ sealltainn gun robh e draghail gur dòcha gun aithnicheadh cuideigin e. (1) ‘Dh’fhalaich e e fhèin am measg nan craobh’ - cha robh e airson gun deigheadh fhaicinn. (1) ‘A’ feitheamh’ - tha an seantans goirid seo a’ sealltainn nach eil fios aig Murchadh dè tha ri tighinn (1)	3	

Ceist			Freagairt a thathar a' sùileachadh	Comharran iomlan	Stiùireadh a bharrachd
9.			- Tha e a' beachdachadh dha fhèin am bheil Seòras beò agus gum faiceadh e aig an uinneig - Tha iongnadh/'s dòcha dòchais air nuair a tha e a' faicinn cuideigin ann an cathair Sheòrais - Tha e a' beachdachadh cuideachd am bheil athair fhathast beò mar Sheòrais agus gum biodh e a' tighinn às an doras mar as àbhaist airson obair a dhèanamh ach 's e duine òg a tha a' tighinn a-mach	2	
10.			‘- bha Seòras beò.’ - tha an tàthan a' daingneachadh cho toilichte 's a tha Murchadh (1) ‘Nach fhac’ e na shuidhe aig an aon uinneig e?’ Tha an sgrìobhadair a' cleachdadh ceist airson sealltainn nach robh Murchadh buileach cinnteach mun rud a smaoinich e san t-seantans roimhe (gun robh Seòras beò). (1) ‘Uhm’. - Tha an sgrìobhadair a' cleachdadh ath-aithris/seantansan goirid, briste airson sealltainn mar a tha Murchadh tro-a-chèile na smuaintean fhad 's a tha e a' feuchainn ri bruidhinn ris an duine. (1) ‘Leis-san? Ciamar? Cuin? Cò?’ - Tha an sgrìobhadair a' cleachdadh sreath de cheistean anns a bheil aon fhacal gus sealltainn nach robh tuigse sam bith aig Murchadh a thaobh na bha air tachairt air an tuathanas. (1)	2	

Ceist			Freagairt a thathar a' sùileachadh	Comharran iomlan	Stiùireadh a bharrachd
11.			'Bha cridh' Mhurchaidh a' bragadaich mar dhruma na chluasan' - tha an ìomhaigheachd seo a' sealltainn na teanntachd a bh' ann am bodhaig Mhurchaidh an àirde a bha ag èirigh na fhaireachdainnean 's e gus tilleadh a-steach dhan taigh aige. (1) 'a' brunndail ris fhèin mar bhodach a bha air a chiall a chall.' - tha an samhla seo a' sealltainn cho truagh 's a tha staid an duine. (1)	2	
12.			Eisimpleirean de fhreagairtean: Tha an sgrìobhadair a' briseadh na sgeòil (beatha Mhurchaidh) ann an trì pàirtean a tha air an sgaradh bho chèile le rionnagan (* * *). (1) Tha a' chiad phàirt ag innse mu bheatha Mhurchaidh mus do theich e. Tha an dàrna pàirt ag innse mu mar a chaidh dha sa bhaile mhòr. Tha an treas pàirt ag innse mar a thachair nuair a thill e dhachaigh./Anns gach pàirt chì sinn an suidheachadh aig Murchadh 's e an uair sin a' cur cùl ris. (1)	2	Gheibhear comharra airson rudeigin sònraichte mu structar a thogail agus comharra eile airson sealltainn mar a bha e èifeachdach.
13.			Eisimpleirean de fhreagairtean: 'S ann aig Seòras a tha 'An Gliocas Amaideach'. 'S e rud amaideach a bh' ann a bhith a' toirt a chreids' gun robh e dha-rìribh bochd agus gun fheum fad bhliadhnachan is e a' leigeil seachad gach rud na bheatha a bhiodh tarraingeach dha. (1) Ach bha gliocas aig Seòras cuideachd. Cha robh aige ri obair sam bith a dhèanamh fad a bheatha ged a fhuair e mu dheireadh thall 'a h-uile càil. Am fearann. An dachaigh. An t-airgead.' (1)	2	

[CRÌOCH STIÙIREADH CEARTACHAIDH]